

ಪಕ್ಷಿಯ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪಕ್ಷಿಯ ಕಣ್ಣಿನಷ್ಟೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದ್ದವು. ನನ್ನ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಟ್ರೈಪಾಡ್‌ಗೆ ಜೋಡಿಸಿ, ಟೆಲಿಫೋಟೋ ಲೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಫೋಟೋ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ. ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸೈಕಲ್ ಸವಾರಿ ಒದಗಿಸುವ ಗುರುಮಿತ್‌ಸಿಂಗ್ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಆಪ್ತಮಿತ್ರನಾಗಿ ಭರತಪುರ ಪಕ್ಷಿಧಾಮದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ತೆರೆದಿಟ್ಟ!

ಭಕ್ತಿ-ಮೋಜಿನ ಚರಿತ್ರೆ

ಶಿವನ ದೇಗುಲವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಭಯಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ 'ಕೇವಲಾದೇವ' ಎನ್ನುವ ವಿಶೇಷಣ. ಸುಮಾರು 250 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭರತಪುರದ ಮಹಾರಾಜ ಸೂರಜ್‌ಮಲ್ ಕ್ರಿ.ಶ. 1726ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1762ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಭರತಪುರ ನಗರವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಗಂಭೀರ್ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಂಗಾ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯೊಂದನ್ನು (ಅಜನ್ ಬಂಡ್, ಸರೋವರ) ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದ ಪ್ರವಾಹದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೆರೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾನಾಡಿಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ಅಲ್ಲಿನ ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗೌರವಾರ್ಥ, ಮೂಕಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಮೋಜಿಗಾಗಿ ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಕೊಲ್ಲಲು ಈ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಂಗ್ಲ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು ಭರತಪುರದ ಅರಸರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಾಲು ಸಾಲು ಬಾತುಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ್ದು ಚರಿತ್ರೆಯ ರಕ್ಷಿಸಿ ಪುಟಗಳಲ್ಲೊಂದು.

18ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 1972ರವರೆಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಈ

ಅಭಯಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರಸು-ಅಧಿಕಾರಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮೂಕಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಗುಂಡಿಟ್ಟು ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆ ಶೂರರು! 'ಬುದ್ಧನ ಅಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗ'ವನ್ನೇ ಅಣಕಿಸುತ್ತಿವಂತಿವೆ ಈ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳು!

ಯುನೆಸ್ಕೋ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಪಕ್ಷಿಧಾಮ!

1960-70ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾತುಕೋಳಿಗಳ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದರೂ ಭರತಪುರದ ರಾಜ 1972ರವರೆಗೂ ಬಾತುಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾರ್ಚ್ 10, 1982ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು. 1985ರಲ್ಲಿ ಈ ಉದ್ಯಾನವನ ಯುನೆಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವಪರಂಪರೆಯ ತಾಣಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಯಿತು.

ಭರತಪುರದ ಪಕ್ಷಿಧಾಮದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಲು ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. 29 ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಈ ಅಭಯಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ, ತುರ್ಕಿಮೆನಿಸ್ತಾನ, ಚೀನಾ, ಸೈಬಿರಿಯಾ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಿಂದ ಬೃಹತ್ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಾನಾಡಿಗಳು ವಲಸೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಸೈಬಿರಿಯನ್ ಕ್ರೇನ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 375 ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು, 379 ಹೂವಿನ ಜಾತಿಗಳು, 50 ಜಾತಿಯ ಮೀನುಗಳು, 13 ಜಾತಿಯ ಹಾವುಗಳು, 5 ಜಾತಿಯ ಹಲ್ಲಿಗಳು, 7 ಜಾತಿಯ ಉಭಯಚರ ಜೀವಿಗಳು, 7 ಜಾತಿಯ ಆಮೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಅಕಶೇರುಕಗಳಿವೆ.

ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ